herpy

FRØER

Black-eared Mantella

Mantella milotympanum

Mantella milotympanum er en af slægtens mindste frøer, under 23 mm, fra nogle få sumpskove i det øst-centrale Madagaskar. Den er ensfarvet rød til orangerød med en sort plet over hver trommehinde. Arten er kritisk truet i naturen og holdes som de nære slægtninge: køligt og fugtigt.

Familie: Mantellidae

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**18-23 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**4-8 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov, bjergskov og vådområde**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 30 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**20-23 °C**
Temperatur, nat	**16-18 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**I gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudser i vand**
Æglægning	**På jorden**
Kønsmoden	**12-14 mdr.**
Æg pr. lægning	**12-30**
Klækning	**2-12 dage**
Larvetid	**42-98 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Står på CITES liste II (hele slægten Mantella), så handel over landegrænser kræver CITES-papirer, og sælgeren skal kunne dokumentere, at dyrene er lovligt opdrættet. Arten er kritisk truet på IUCN's rødliste, så vælg kun opdræt. EU-bilaget er ikke aflæst for frøer og er derfor udeladt.

Om arten

Mantella milotympanum er en af de mindste arter i slægten og bliver 18-23 mm fra snude til kloak. Den er ensfarvet rød til orangerød, bortset fra en sort plet over hver trommehinde, og huden er kornet. Nogle steder findes også grønne dyr, men som regel er det under en fjerdedel af bestanden, og der kendes desuden gyldne og limegrønne dyr, hvis status ikke er afklaret. Arten blev beskrevet i 1996 af Marc Staniszewski ud fra dyr fra dyrehandlen og blev længe regnet for en farvevariant af *Mantella aurantiaca*, som den adskiller sig fra ved den mindre størrelse, den kornede hud og de sorte trommehinder.

Genetisk står arten meget tæt på *Mantella crocea* og er formentlig samme art. Bestande nord og syd for de kendte lokaliteter har farver og tegning midt imellem de to.

Som hos andre mantellaer er farven en advarselsdragt. Frøerne optager giftstoffer fra små leddyr i naturen og producerer dem ikke selv, og i fangenskab ser giften ud til at forsvinde med tiden. Vildfangne dyr kan derfor have en mild hudgift, mens opdrættede dyr regnes for ugiftige. Giften er ikke særlig farlig for mennesker, men hænderne vaskes efter al kontakt med dyr og terrarium. Hannerne er som regel mindre end hunnerne.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Mantella milotympanum findes kun på Madagaskar, og kun få steder: i små områder med sumpskov og galleriskov nær sumpe omkring byen Fierenana i den øst-centrale del af øen. Højden over havet er ikke dokumenteret.

Arten er opført som kritisk truet (CR) på IUCN's rødliste, og ingen del af levestedet var beskyttet i 2017. Truslerne er skovrydning, afbrænding, træ- og trækulsproduktion, landbrug, græsning, indførte arter og bebyggelse. Indsamling til dyrehandel har tidligere været stor. Arten står på CITES liste II.

Læs mere: Lovgivning: CITES, EU-bilag og dansk lov

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Mantella milotympanum lever på skovbunden i sumpskove og i smålommer af galleriskov ved sumpe, hvor den holder sig mellem løv, mos og planter. Den er aktiv om dagen.

Det meste af året er tørt, og dyrene er da inaktive og skjuler sig. Under ekstreme forhold går de i dvale, til vejret bedrer sig. Når regnen kommer i november og december, bliver de aktive igen og æder store mængder myrer, mider og andre små leddyr, og hannerne kalder for at forsvare territorier. Æggene lægges på land tæt ved vand, og regnen skyller haletudserne ud i vandet.

Læs mere: Opdræt af haletudser Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Mantella milotympanum*. Den holdes ligesom de nære slægtninge *Mantella aurantiaca* og *Mantella crocea*, som lever i samme del af Madagaskar, og de fleste tal i denne vejledning er lånt fra *M. aurantiaca*. Vildfangne dyr eksporteres ikke længere, og opdrættede dyr fås kun af og til.

Fire voksne dyr skal have et terrarie på mindst 45 × 45 × 30 cm, og flere dyr kræver mere bundareal. Frøen bor på jorden, så bundarealet betyder mere end højden. Hannerne er territoriale, så brug mange skjul og synsbarrierer af korkbark, rødder og planter. Byg bunden op med et drænlag af lecakugler eller ærtesten, et stykke net og ovenpå fugtig sphagnum eller en jordblanding uden gødning, med løv over. Skyl planterne grundigt for sprøjtegift. En enklere indretning med fugtigt køkkenrulle eller et tyndt lag mos gør det lettere at holde øje med dyrene, men så skal bunden skiftes ofte. Låget skal holde på fugten og have net, så luften ikke står stille.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 20-23 °C, og om natten 16-18 °C. Arten skal holdes køligt: undgå temperaturer over 26 °C, for de giver varmestress, og længere perioder med varme giver sygdom og kan slå dyrene ihjel. I en kunstig tørtid må temperaturen falde til 15 °C. Dag- og nattemperaturen er lånt fra *Mantella aurantiaca*.

Ekstra varme er sjældent nødvendig i en stue. Stil terrariet køligt og uden direkte sol, brug lys, der ikke varmer, og mål temperaturen med et digitalt termometer nede ved bunden. En egentlig vinterhvile er ikke dokumenteret.

LUFTFUGTIGHED OG FORSTØVNING

Luftfugtigheden skal være 70-100 %. Forstøv terrariet dagligt med regnvand, osmosevand eller postevand behandlet mod klor og tungmetaller, kraftigt i varmt vejr og mindre, når det er køligt. Bunden skal være fugtig, men ikke vandfyldt. Sæt glas eller plast over dele af netlåget for at holde på fugten, men lad luften bevæge sig. Uger eller måneder med tørrere forhold efterfulgt af kraftig forstøvning udløser yngleadfærd.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Der skal altid stå en lav vandskål i terrariet. Mantellaer er dårlige svømmere, så skålen skal være så lav, at frøerne let kommer op, og den må ikke fylde meget af bunden. Dybden er ikke dokumenteret for arten selv. Padder optager vand og stoffer gennem huden, så brug regnvand, osmosevand eller postevand behandlet mod klor, kloramin og tungmetaller, og brug ingen rengøringsmidler. Skift vandet ofte, og skrub skålen med varmt vand.

LYS OG UVB

Et behov for UVB er ikke dokumenteret. Et svagt UVB-lys i Ferguson-zone 1 er formentlig en fordel, når der er skygge og planter, så dyrene kan vælge. Lyset skal ikke give varme. Hav lyset tændt 10-12 timer om dagen.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Mantella milotympanum er insektæder og kan, som resten af slægten, tage forholdsvis store byttedyr op til omkring 6 mm. Ugegamle fårekyllinger og flyveløse bananfluer kan udgøre det meste af foderet, suppleret med springhaler, bladlus, små kakerlaknymfer, termitter, rismelbillelarver og små voksmøllarver. Skift mellem flere slags foderdyr for at undgå mangler.

5-15 foderdyr pr. frø hver anden dag er et godt udgangspunkt, som justeres efter frøernes form. Drys foderet med kalk og vitaminer ved hver anden eller tredje fodring til voksne og ved hver fodring til unger. Spred foderet flere steder, så svage hanner ikke bliver holdt væk fra maden. Mængderne er lånt fra *Mantella aurantiaca*.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Mantella milotympanum er dagaktiv og dristig for en så lille frø. Den jager og patruljerer i territoriet det meste af dagen. Hannerne kalder ihærdigt med korte klik efter en kraftig forstøvning og kan brydes om territorier, og i modsætning til hos mange andre arter i slægten er hunnerne også ret dristige. Dyrene holdes bedst i en lille gruppe med mange skjul.

Undgå at håndtere frøerne. Huden er tynd og optager stoffer fra hænderne. Skal en frø flyttes, så lok den ned i en ren plastbøtte. Nye dyr skal i karantæne i flere uger i et enkelt terrarie.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hos *Mantella aurantiaca* bliver dyrene kønsmodne efter 12-14 måneder, og tallet er lånt til *Mantella milotympanum*. Kønnene kendes på, at hannerne er mindre og slankere og kalder ivrigt i regntiden, mens hunnerne er større og mere pæreformede. Den nemmeste vej til et par er en lille gruppe unger, der vokser op sammen.

PARRING

Arten avles kun af og til i fangenskab. Parringen følger regntiden. I fangenskab indlægges en kølig og tør periode på to til fire måneder med mindre forstøvning, omkring 10 timers lys, halvt foder og 15-22 °C, mens der stadig står rent vand fremme. Derefter vendes tilbage til daglig forstøvning og rigeligt foder, og hannerne begynder at kalde efter få dage. Perioden er en belastning, så hold øje med dyrenes vægt, og flyt et dyr, der taber sig kraftigt, til et terrarie for sig.

ÆG OG HALETUDSER

Hunnerne graver små huler under drivtræ, i mosdynger og under tørre blade og lægger æggene dér. Hos *Mantella aurantiaca* er en lægning på 12-30 æg, og tallet er lånt til *Mantella milotympanum*. Ofte er kun en del af æggene befrugtede. Der er ingen yngelpleje.

Æggene tages ud efter cirka tre dage og lægges på fugtigt mos i en lukket beholder, så de lige rører vandkanten. Når haletudserne ses i gelen, hældes der vand på, så de kan svømme frit. Haletudserne opdrættes sammen i store plastkar med javamos, de første uger i 2-5 cm vand, senere op til 10 cm, ved 18-26 °C uden store udsving. De første dage fodres de ikke. Derefter får de hver dag eller hver anden dag spirulina, chlorella, fiskefoderflager og dafnier, men aldrig så meget, at vandet bliver dårligt.

METAMORFOSE

Haletudserne bryder ud af æggene 2-12 dage efter lægning, og forvandlingen tager 42-98 dage. Begge tal er lånt fra *Mantella aurantiaca* og er ikke dokumenteret for arten selv. Haletudser fra samme lægning udvikler sig i forskelligt tempo. Når forbenene bryder frem, flyttes haletudsen til en beholder med højst 1 cm vand og et tætsluttende låg. Når halen er ved at forsvinde, flyttes den lille frø til en landopsætning med fugtigt køkkenrulle og et skjul.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger er meget små. Størrelsen er ikke dokumenteret for arten selv; hos *Mantella aurantiaca* er de 7-14 mm. Det første foder er springhaler, bladlus og små bananfluer, og der skal altid være lidt foder til stede, drysset med kalk og vitaminer ved hver fodring. Ved to til tre måneders alder kan ungerne flyttes til større beholdere med fugtigt mos eller jord og skjul og passes som voksne dyr, blot med hyppigere fodring.

Sundhed og typiske fejl

Mantella milotympanum er et følsomt dyr, og problemerne kommer af forkert klima eller foder. Typiske fejl er:

- Varme over 26 °C, som stresser dyrene og fører til sygdom. Hold terrariet køligt.
- Udtørring ved for lidt forstøvning eller tør luft.
- Mangelsygdomme og dårlig vækst ved ensformigt foder eller for lidt tilskud.
- Parasitter, især hos vildfangne dyr. Hold nye dyr i karantæne.
- Svage dyr, der bliver holdt væk fra maden af stærkere hanner.

Søg en dyrlæge med forstand på padder, hvis et dyr er sløvt og afmagret eller får sår på huden, eller hvis flere dyr bliver syge på samme tid.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.